

Становище

от

проф. д-р Свилен Райчев

на дисертационен труд за присъждане

на научна степен „доктор на науките”

на

ДОЦ. Д-Р ПЕТЪР ЗАПРЯНОВ ОДАЖИЕВ

Област на висше образование: 8.ИЗКУСТВО

Професионално направление: 8.3.МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО
ИЗКУСТВО

Научна специалност: Музикознание и музикално изкуство

на тема:

Водещи постановъчни принципи и подходи в публикации на български оперни режисьори

Петър Одаджиев завършва БДК /сега НМА/, София през 1992 г. специалност – оперно пеене. След това завършва специалност „Музикално-сценична режисура“ в НМА и „Филмова и телевизионна режисура“ в НАТФИЗ.

През 2020 г. придобива ОКС „магистър“ по *Art Мениджмънт* в State University of New York.

През 2013 г. придобива образователна и научна степен „доктор“ по режисура и работа с певеца-актьор по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“ в НБУ.

През 2016 г. разработва дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“ в БАН.

От 2023 г. е „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“.

Заема ръководни длъжности в редица престижни институции. Участва в подготовката и реализацията на проекти в областта на театралните и екранни жанрове; подготовка и реализация на образователни проекти, семинари, уъркшопи. Носител на дипломи и награди от национални и международни филмови, театрални и музикални фестивали.

Дисертационният труд съдържа общо 497 страници, които включват въведение, три основни глави с подраздели, изводи и заключение, приложения и библиография.

Впечатлен съм от начина, по който е замислен и изграден дисертационния труд – академично, с отличен стил.

Основната цел, която си поставя този труд е да представи естетическите и методологическите възгледи на водещи български оперни режисьори от началото на XX век до днес и да представи техните методологически и жанрово-стилистически принципи. Направен е и систематичен анализ на теоретичните публикации на български оперни режисьори, което позволява да се изведе устойчива режисьорска методология.

Идеята за обстойно проучване и анализ при целенасочено „отсяване“ на публикации по различно време от представителната група български оперни режисьори е сама по себе си голямо предизвикателство. Обобщени са концепциите, принципите и методите при сценичните им решения в тяхната индивидуална режисьорска интерпретация.

Първата глава на изследването представлява „Професионализация на оперната режисура в България. До-режисьорски период.“ Показан е ентузиазма на основоположниците /Драгомир Казаков, Константин Михайлов-Стоян, Петър Райчев/, чиито подход се основава на интуиция и стремеж към хармонизация между музика, драматургия и актьорска игра. Но те, както подчертава авторът, проправят „*основен мост към институционализиране на оперното изкуство у нас*“. Създават първата устойчива платформа за развитие на български оперни артисти, въвеждат системност, педагогика и музикално-теоретични основи в българската оперна практика и поставят основите на модерната оперна режисура у нас.

Глава Втора е „Музикално-театрална естетика и методология в творчеството на български оперни режисьори. Ранен период.“ Тя отразява развитието на българската оперна режисура в първата половина на XX век, когато се формира основата на професионалната постановъчна практика в страната и периодът 1944–1989, който бележи фундаментална трансформация

в българското оперно изкуство. Разгледано е творчеството на: Христо /Хитьо/ Попов – първият професионален режисьор в българската опера, Илия Арnaudов – режисьор-философ и визионер на българската оперна сцена, Хрисан Цанков – модернист и преобразовател на българското сценично изкуство, Драган Кърджиев – строител на съвременната българска оперна режисура и Евгений Немиров – архитект на модерната оперна визия в България.

Цитирам: *„Режисьорите от този период не само полагат основите на режисьорската школа у нас, но и превръщат операта в културно и мисловно пространство, в което се срещат история, философия, музика и театър.“*
Стр.27 от Автореферата.

Одаджиев подчертава, че в този период се създава оперен стил с художествено проникновение в музикално-драматургичния образ, репертоарна стратегия насочена към разнообразяване и културна образователност. Оперният режисьор се утвърждава като естетически организатор на сценичната реалност, а не просто координатор на изпълнители. Той разглежда партитурата не само като музикален текст, а като източник на емоционално действие, сценична структура и логика. Създава се необходимост от творчески синхрон във взаимоотношения между режисьор, диригент и сценограф. Изгражда се оперно-режисьорска школа в България.

Глава Трета „Съвременни парадигми и водещи постановъчни принципи в интерпретацията на репертоарната оперна класика. Зрял период.“ визира периода след политическите промени през 1989 г. Дисертантът се съсредоточава върху дейността на 9 от водещите оперни режисьори, като извежда техните постановъчни принципи: Петър Щърбанов - пръв създава режисьорска методология; Михаил Хаджимишев - анализира музикалната драматургия; Стефан Трифонов - театрални принципи, адаптирани към музикалната драматургия; Емил Бошнаков - режисурата като водеща творческа и структурна сила в операта; Светозар Донев – промяна на отношението към оперетата; Павел Герджиков - защитник и интерпретатор на българската музикална култура и аналитичен подход към изграждане на ролята; Румен Нейков - културен критик и публицист с аналитична сила; Пламен Карталов - операта като синтетично изкуство /музика, слово, танц, философия, актьорска игра, визуални ефекти/ и операта като съвременно послание; Ваня Бъчварова - създава първата специализирана програма по оперна режисура в НБУ и очертава фундаменталната разлика между драматичния и оперния актьор. Показани са конкретните приноси на всеки един от тези ключови за българското оперно изкуство музикално-сценични режисьори.

В заключението е направен опит за обобщение на проблематиката и извеждане на приносните моменти в текста.

Цитирам: „Режисьорът не е просто посредник между композитор и публика, а съавтор в процеса на художественото създаване.“ Стр.52 от автореферата.

В отделните части на дисертацията са изтъкнати и изведени принципните особености в методологията и режисьорския подход на посочените ключови режисьорски фигури.

Дисертационния труд не е само историческо, хронологично изследване на отделен жанр или епоха. Това е аналитичен размисъл на автора върху традициите в българската оперна режисура. Дисертационния труд е много полезен и ще бъде полезен за младите хора, които се обучават на този вид изкуство.

Така представената дисертация обогатява нашата научна литература и може да послужи със своите идеи за нови научни разработки. Трудът има ярко изразен приложен характер. В този смисъл той се явява естествена връзка с миналото и перспективното развитие на българското музикално-сценично изкуство.

С лаконична, ясна и категорична мисъл дисертанта поставя въпросите, като навсякъде без понякога да е изразено с думи, подтекстуално личи неговото лично виждане и отношение по засегнатите теми.

Напълно съм съгласен с изведените от автора приноси на дисертационния труд.

Дисертанта има и необходимите научни публикации по темата.

Като заключение искам да кажа, че дисертационният труд на доц. д-р Петър Одаджиев има приносен характер, както в теоретичен така и в приложен смисъл. С цялостната си дейност и приноси кандидата отговаря на изискванията за придобиване на научната степен „доктор на науките“.

Давам своята **положителна** оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури **да присъди научната степен „доктор на науките“** на доц. д-р Петър Запрянов Одажиев в област на висше образование 8. Изкуство, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство (Научна специалност: Музикознание и музикално изкуство).

07.08.25 г.

Проф. д-р Свилен Райчев